

**TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
DENİZLİ ŞUBESİ BÜLTENİ**

YIL:1 SAYI:4 ARALIK 2010

1954

HERŞEYE RAĞMEN HES Mİ?

HERŞEY RANT İÇİN

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ
ODASI
DENİZLİ ŞUBESİ BÜLTENİ
YIL : 1 SAYI:4 ARALIK 2010
Üç ayda bir çıkar.
Elektrik Mühendisleri Odası
Denizli Şubesi
Üyelerine Ücretsiz Yollarır.

**Elektrik Mühendisleri Odası
Denizli Şubesi Adına Sahibi:**
Abdullah ŞAVKLI

Yazı İşleri Sorumlusu
Önder ÖZDİPÇİNER

Yayın Komisyonu
Recai SEYMEN
Fethi KAYA
Hamdi ERCAN
N.Gökhan DALDAŞ
Fatih MARDİNOĞLU
Eylem ÖLMEZOĞLU
Murat KODAL
Veli ÖNVER
Neşe YÜZAK
Emrullah TUNA
İsmail SEVER
Reşat KUNDAKÇI
Bırol YILDIRIM
Cansel ASLAN

Yayına Hazırlayan
Eylem ÖLMEZOĞLU
Murat KODAL

Yazışma Adresi:
EMO Denizli Şubesi
Gazi Bulvarı İn-Ba İş Merkezi
K:6/32 DENİZLİ
Tel:258 242 55 55
Faks:258 241 88 32
denizli@emo.org.tr
http://denizli.emo.org.tr

Yayın Türü
Yerel Süreli Yayın

Baskı
Altındağ Grafik Matbaacılık
İZMİR
Baskı Tarihi:
25.02.2011
Basım Adedi:
900
EMO Denizli Şubesi Bülteninde
yayınlanan her türlü haber ve yazı
izin almak koşulu ile kullanılabilir.
Yayınlanan yazılardan yazarları
sorumludur.

Yıllardır beklenen Yenilenebilir Enerji Yasasında yapılacak düzenlemeleri kapsayan 6094 sayılı yasa 2010 yılının aralık ayında TBMM'den geçirildi.

Özellikle bu yasa ile devlet desteği bekleyen rüzgar ve güneş lobicilerinin hevesleri kursaklarında kalmış gözüküyor. Tesislerde kullanılacak elektro mekanik teçhizatların yerli üretimlerinin olmaması en büyük handikapları. Örneğin bugün kullanılacak rüzgar türbinleri için yurt dışında kuyruğa girmek gerekmektedir. Elektrik enerjisi üretiminde kullanılacak güneş panellerinin bağlantı adresleri bile yine yurt dışındadır.

Yeni yasanın çevreye duyarlı herkesi aşırı rahatsız eden hükmü ise "Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanlarında, muhafaza ormanlarında, yaban hayatı geliştirme sahalarında, özel çevre koruma bölgelerinde ilgili Bakanlığın, doğal sit alanlarında ise ilgili koruma bölge kurulunun olumlu görüşü alınmak kaydıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesislerinin kurulmasına izin verilir." İfadesinin yer almasıdır. Zira ülkemizde kesinlikle korunması gereken doğal alanları bu sayede rantsal düşüncelerle sermayeye peşkeş çekilebilecektir. Karadeniz küçük HES'leri tartışmasında Başbakan ve Çevre Bakanı'nın koruma kurulu kararlarını bile hiçe saymaya yönelik takındıkları tavır göz önüne alınırsa, bu hükmün ne kadar korkunç sonuçlar doğurabileceğini görmek mümkün olacaktır. (Yasa ile ilgili geniş açıklama maları iç sayfalarımızda bulabilirsiniz.)

Ekim ayında yapılacak 6. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu çalışma larımız hızla devam ediyor. İlk duyuru broşürleri hazırlanarak tüm üniversitelere ve birimlerimize gönderildi. Bu konuda üyelerimizin katkılarını bekliyoruz.

Bilineceği üzere 01.01.2011 tarihinden itibaren ülkemizde bazı illerde uygulanan Yapı denetim sistemi 81 ilin tamamında uygulanmaya başlandı. Yapı denetim yasının özü itibarıyla çarpık ve kamu yararı anlayışından uzak bir yapıda olması beraberinde var olan sorunları daha da büyütülmektedir. Ne yazık ki ülkemizde yapı üretim süreci ranta bağlı olarak şekillenmekte ranta bağlı olarak şekillenmekte, konut üretiminde esas beklenti getiri üzerine kurulmaktadır. Yapı projeleri, belediyeden alınacak yapı ruhsatının tamamlayıcı bir evrakı olmaktan öte anlam taşımamaktadır.

Yapı denetimi, bu sürecin başat unsuru olarak ülke gündeminde önemli bir yer tutmakla birlikte sadece 'deprem güvenliği' yanında 'yaşanabilirliği'de hedeflenen bir amaç olmaması, yapı müteahhidi firmaların belediye ve diğer kurumlarla ilişki biçimlerindeki çarpıklıklar, meslek odalarının sürece daha etkin katılımını sağlayacak sürecin oluşturulmaması, 'Yapı sigortası ve mesleki sorumluluk sigortası' sistemine bile geçilmemesi ve kamuda yapı denetiminin 'Kamusal bir hizmet' olduğu bilincinin henüz yerleşmemesi önemli gerçeğlerdir.

Bültende 'HES'lerle ilgili geniş bir inceleme yazısı yer almakta. HES'ler ve kaybolan kamu yararının ekolojik zararlarını bölgeyi gezen teknik birimimiz, çarpıcı bir biçimde gözler önüne seriyor. 'Herşeye rağmen HES mi?' ve özellikle 'küçük HES'lere karşı yaklaşımımız ne olmalı?' sorularının net bir şekilde yanıtlandığı ilginç bir yazı. Su gibi çok önemli bir kamu kaynağının rant aracı olarak kullanılmasının mutlaka önüne geçilmelidir. Bunun için gerekli uygulanabilir düzenlemeler acilen yapılmalı ve kararlılıkla uygulanmalıdır. Görüleceği üzere tüm bu çarpıklıklar, kapitalizmin neoliberal politikalarının meslek alanımıza acımasızca vurduğu darbelerin ürünüdür.

Sağlıkla

Abdullah ŞAVKLI

Yönetim Kurulu Başkanı

Eylem ÖLMEZOĞLU-Murat KODAL

Bilindiği gibi ülkemizde 2001 yılında uygulamaya giren Elektrik Piyasası Kanunu ile birlikte elektrik enerjisi alanı serbestleştirilmiştir. 80 li yıllarda Yap-İşlet, Yap-İşlet-Devret, Otoprodüktör ve İşletme Devirleri gibi yöntemlerle başlayan özelleştirmelerin ardından 2001 yılı itibariyle tariflenen yeni dönem başlamıştır. Bunun uzantısı olan dağıtım özelleştirmelerinin yanı sıra üretim özelleştirmeleri de hızla devam etmektedir. Bu süreçte en büyük ilgiyi ve tepkiyi çeken konulardan biri de özel sektör eliyle yapılan hidroelektrik santrallerdir.

Meselenin orta noktasında duran temel konu su ve suyun kullanım hakkıdır. Başta şunu bilmeliyiz ki bugün küresel sermaye tarafından suyun kar edilebilir bir alan olduğu keşfedilmiştir. Kıt kaynak olduğu için iyi yönetilmesi gerekir gerekçesiyle su hizmetlerinde serbestleştirmeye gidilmektedir. İngiltere'de 80 lardan itibaren, Meksika'da 90 lardan itibaren su özel sektöre satılmıştır. İspanya'da üçte biri, Almanya'da %40 ı özelleştirilmiştir. Şili'den Bolivya'ya, Endonezyo'dan Güney Afrika'ya kadar su ve suyun kullanım hakkı konuları kısmen veya tamamen özel sektör kontrolüne bırakılmıştır.

Dünyanın yaklaşık %80 i, insan vücudunun ortalama %60 ı sudur. Su hayattır ve sadece insanoğlu için değil ekosistem içinde son derece hayattır. Ancak ne yazık ki yanlış su politikaları nedeniyle Anadolu susuzluk sınırına gelmiştir ve denge bozulmak üzeredir. Dünya Sağlık Örgütü ve

Birleşmiş Milletler tarafından 25 yıl içerisinde Dünya nüfusunun yarısının susuz kalacağı ifade edilmekteyken Anadolu'nun tüm nehirleri 49 yıllığına satılmaktadır.

Şuan EPDK dan lisans alan çok sayıda HES projesi bulunmaktadır. Yapılmakta olan ve yapılacak olan HESlere ilişkin en tartışmalı konu planlama ve projelendirme aşamasındaki kamu denetiminin yetersizliği ve bir çok şirketin çevreye karşı duyarsızlığıdır. Özellikle çevresel nedenler den dolayı HES ler yapıldıkları yörenin insanları ve sivil toplum örgütleri tarafından tepkiyle karşılanmaktadır. Örneğin Karadeniz Bölgesindeki HES lere karşı 2007 yılında Fındıklı Derelerini Koruma Platformu ile başlayan toplumsal muhalefet, köylülerle yapılan bilgilendirme toplantıları, mitingler, imza kampanyaları gibi bir dizi eylemler sonucunda önemli kazanımlar elde etmiştir. 2008 yılında diğer vadilerden gelen temsilcilerle de Derelerin Kardeşliği Platformu oluşturulmuştur. Loç, Munzur, Hasankeyf, Allioni de de benzer toplumsal mücadeleler verilmektedir.

Şubemiz sınırlarında bulunan Köyceğiz Yuvarlak çay'da Yuvarlakçayı Koruma Platformu benzer faaliyetler yürütmüş ve lisans alan firmanın Yönetim Kurulu Başkanı santrali yapmaktan vazgeçtiğini açıklamıştır. Şirketin sözüne değil mahkemenin kararlarına inanırız diyen köylülere mahkeme kararları da destek çıkmıştır. Uygurlık tarihinin önemli bölgelerinden Yukarı Mezopotam

Herşeye Rağmen HES mi ?

ya'da yer alan 12bin yıllık medeniyetler beşiği Hasankeyf kaç kwsaat enerji eder ayrı konudur ama Hasankeyfi korumak yok etmekten daha çok enerji verir insanlığa. Dünyanın 4.büyük kanyonuna sahip Loç Vadisinde kuvvetini Rıfat ILGAZ'ın köylülerin verdiği yaşam mücadelesini anlattığı ölümsüz eseri Sarı Yazma'dan alan Sarı Yazma da isyanda. Bir yanda Munzur Vadisi Milli Parkı'nı da kapsayan bölgede yapılacak olan HESlere ilişkin "Ferman Sizinse Munzur Bizimdir" diyen Tunceli halkı, bir yanda Karadeniz'de yapılan HESlere ilişkin suyun kullanım hakkını satanlara "Kimin Hakkını Kime Satıyor sunuz" diye soran Karadeniz Halkı, bir diğer yanda da tüm bu halk tepkilerine 3 tane eşkiya, gelişmemizi istemeyen dış mihraklar, bir grup çevreci tip diyen bakanlar, başbakanlar.

Uzun zamandır kamuoyunda büyük tartışmalara neden olan HES lere ilişkin bir çok farklı söylemin olduğunu görüyoruz. Bu söylemlerin bazılarında HES karşıtlığı, bazılarında da enerji karşıtlığı bulunmaktadır. Oysa elektrik üretmek amacıyla bir asrı geçkin süredir kullanılan hidrolik santrallerin düşük işletme maliyetleri, devreye kolay alınıp çıkarılmaları ve en önemlisi yerli kaynak olmaları büyük avantajdır. Ancak HES lerin tamamen serbest piyasa mantığına teslim edilmesi sonucu ortaya endişe verici bir tablo çıkmıştır.

Tüm bu nedenlerden dolayı HES lere ilişkin yerinde inceleme ve değerlendirme yapmak üzere Elektrik Mühendisleri Odası tarafından 29-30-31 Ekim 2010 tarihlerinde Doğu Karadenize teknik gezi düzenlenmiştir. Denizli Şubesi adına bizlerinde katıldığı gezi kapsamında ilk gün Akocak HES, Günayşe HES, Yukarı Manahoz HES, Çamlıkaya HES, Çaykara Trafo Merkezi İnşaatı, ikinci gün İkizdere HES, Cevizlik HES,

Yokuşlu HES ve İncirli HES gezilerek Rize'de Derelerin Kardeşliği Platformu temsilcileri ile toplantı yapılmıştır. Senöz Vadisi'nin incelenmesinin ardından Kaptanpaşa Köyü'nde Senöz Vadisi temsilcileri ile toplantı yapılmış ve üçüncü gün Artvin Deriner HES ve Borçka HES gezilmiştir.

HES ler konusundaki değerlendirmelerde suyun metalaştırılması ve ticarileştirilmesi noktasının önemi kadar, bir havzada birden çok HES projesi olması, sağlıklı bir havza planlamasının yapılmamış olması, suyun akış yönünün değiştirilerek kimi

zaman birkaç km'yi bulan cebri borularla taşınması, cansuyu konusu, özel sektör tarafından hazırlanan fizibilite raporlarının kamu sorumluluğundan uzak olması, çantacı diye tabir edilen piyasa oluşumlarının türemesi, sürecin ranta dönük işletilmesi gibi nedenlerle ciddi sıkıntılar yaşandığı gözlenmiştir. Yaptığımız kısa değerlendirmede özellikle nehirlerin doğal akış ve yapısının değiştirilmesi ile su miktarının azalacağı, canlı yaşamının tehlikeye gireceği ve doğal yaşamın yok olacağı konuları önem kazanmaktadır. Santral suyunun havzanın yüksek noktalarında tutularak aşağı kesimlere su akışının azaltıldığı örnekler ve özellikle Senoz Vadisindeki hafriyat atıkları ile özensiz yapılan çalışmalar nedeniyle oluşan çevre katliamı dikkat çekici olmuştur.

Değerlendirmeler sonucunda hazırlanmakta olan kap samlı rapor yakında EMO tarafından kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Kaynakça:

Çevreyi Kirlatmenin Temiz Yolu:HES, Musa ÇEÇEN

HESler ve Kaybolan Kamu Yararı İlkesi, Prof. Dr. İlhan AVCİ
Suyun Metalaşmasının Farklı Yansımaları, Dr. Gaye YILMAZ
Suya Göz Koydular, Elif BULUT

Hidroelektrik Santrallerin Çevresel Etkileri, Emine GİRGİN

İlk Genel Kurulu'nu 26 Aralık 1954 tarihinde gerçekleştiren Elektrik Mühendisleri Odası, kuruluşunun 56. yılını mesleki ve toplumsal mücadelesini sürdürme kararlılığı içinde kutluyor. Mühendislik mesleğinin gelişimi ve bilimin kamu yararına kullanılmasında öncülük yapan EMO, önümüzdeki yıllarda da TMMOB ve bağlı odaları ile birlikte toplumsal muhalefetin odağında yer alarak, onurlu yürüyüşüne ve dik duruşuna devam edecektir.

Tüm çalışmalarında ülke, meslek ve meslektaş sorunlarından hareketi kendisine temel ilke edinen EMO gücünü sadece üyesinden ve onun örgütlü gücünden almaktadır.

EMO, Anayasa'nın 135. maddesi ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yasası hükümlerine göre kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Ülkemizin en önemli mühendislik disiplinleri arasında yer alan elektrik, elektronik, bilgisayar, biyomedikal ve yazılım mühendislerinin üye olduğu EMO, yargı gözetimi altında yapılan seçimlerle belirlenen yönetim organlarına sahip, demokratik kitle örgütüdür.

Ülkemizde sanayi ve teknoloji için gerekli kaynakların sağlanamaması, dışa bağımlı ve sıcak para anlayışına dayalı ekonomi anlayışının yerleştirilmiş olması mühendislik mesleğini yıllar itibarıyla artan bir şekilde olumsuz etkilemektedir. Telekomünikasyon alanının yalnızca üretim değil, işletme anlamında da küresel sermayeye terk edilmesiyle başta elektronik, elektronik haberleşme mühendisleri olmak üzere bilgisayar ve elektrik mühendisleri iş güvencesiz, düşük ücretli çalışma koşullarına mahkum edilmişlerdir. Bu alanda istihdam edilen mühendis sayısı da giderek azalmaktadır. Bilgisayar mühendisleri için ise ülkemizin bilgi teknolojileri pazarı haline getirilmesine paralel olarak başlangıçta iyi görünen esnek, proje başı çalışma süreci de tersine dönmüştür. Bugün bilgisayar mühendisleri de işsizlik, iş güvencesiz çalışma ve düşük ücret sorunlarıyla karşı karşıyadır.

Enerji alanında sürdürülen özelleştirme ve serbest piyasalaştırma süreci bir kamu hizmeti olan elektrik enerjisi alanını ticarileştirmekte, çalışanları işsizlik ve düşük ücret pençesine bırakırken, mühendislerin mesleklerini kamusal bir sorumlulukla değil şirketlerin ticari karı anlayışıyla yerine getirmeleri sürecini dayatmaktadır.

Yapı denetiminin ticarileştirilmesi, insanların can ve mal güvenliğini ilgilendiren bir kamusal hizmetin gerçekte yapılamamasına neden olmuş; üyelerimizi asgari ücretle göstermelik bir denetim yapmaya zorlamaktadır.

Üyelerimizin içinde bulunduğu şartlar, toplumun içine sürüklendiği kaostan ayrı değildir. Toplumda dinleme ve gözetleme anlayışıyla yaratılan baskı, muhalif kesimlere yönelik olarak şiddete varan müdahaleler, İnternet başta olmak üzere ifade özgürlüğü önündeki kısıtlayıcı düzenleme ve uygulamalar ile yasakçı zihniyet hemen sayılabilecek temel sıkıntılardır. Mühendislik mesleğinin temeli bilimdir. Bilimsel özgürlüğün, düşünce ve ifade özgürlüklerinin yok sayıldığı bir ortamda mühendislik mesleğinde de ilerlemeden söz edilemez. Ülkemizde var olan mühendislik fakültelerinin eğitimini kaliteli hale getirmek, fakültelerin altyapı, donanım ve öğretim elemanı alanındaki eksikliklerini gidermek için çalışma yapılması gerekirken, altyapısı olmayan yeni üniversitelerde ve Teknoloji Fakültelerine dönüştürülen Teknik Eğitim Fakültelerinde mühendislik bölümleri açılarak, piyasaya ucuz iş gücü olarak mühendis yetiştirecek yapılanmaların önü açılmıştır.

Odamız tüm bu alanlarda mühendislik mesleği, kamu yararı ve ülkemizin gelişimi için hukuki yollar başta olmak üzere her platformda mücadelesini sürdürmüş, düzenlediği sempozyum ve kongrelerle kamuoyunu aydınlatmaya çalışmış, çıkardığı dergi ve kitaplarla hem güncel sorunların çözümüne hem de bilimsel anlamda gelişime katkı koymaya çaba harcamıştır. Ne yazık ki bu çabalar, siyasal iktidarların yaftalama anlayışı ve karalama kampanyalarıyla karşılaşmaktadır.

AKP eliyle Cumhuriyet kazanımlarının tartışma konusu yapıldığı, gerici bir seferberliğin toplumsal dokuyu giderek bozduğu, çağdaş yaşamın tarikat ve cemaat kültürü ile baskı altına alınmaya çalışıldığı karanlık bir döneme sürükleniyoruz. TMMOB ve odalarına, emekten yana demokratik kuruluşlara karşı saldırıların yoğunlaştığı bir süreçten geçiyoruz. Anti demokratik uygulamalar yaygınlaştırılmakta, en basit hak arama mücadeleleri bile günümüzde terörize edilmektedir.

EMO Yönetim Kurulu olarak, demokratik bir toplumun gereğinin örgütlü bir toplum olduğu bilinciyle karanlık saldırılara karşı duracağız. Kürt sorununun çözümünde demokratik barışçıl yol ve

yöntemlerle, bir arada kardeşçe yaşamasını sağlayacak çabaların güçlendirilmesine katkı koyacağız. Odamızın geçmiş birikim ve deneyimleri ışığında özelleştirme ve yolsuzluklara karşı mücadeleyi daha güçlü sürdürmeye çalışacağız. Mesleki alanlarımıza yönelen küresel kapitalist saldırı karşısında EMO olarak mesleki haklarımızı korumak için hukuki alanlar başta olmak üzere her türlü platformda gereken mücadeleyi yürüteceğiz. Enerji, iletişim ve bilişim alanlarında kamu yararını temel alarak mesleki, sosyal ve politik yaklaşımımızı sürdüreceğiz.

Bugüne kadarki deneyim ve birikiminin ışığında, özellikle 70'lerden beri yarattığı değerler ve mesleki demokratik kitle örgütü olmanın sorumluluğu ile hareket eden EMO ve birimleri, örgütlü üyeleri ve kadroları ile birlikte, önümüzdeki yıllarda da meslek ve meslektaş sorunlarının halkın sorunlarından ayrı tutulmayacağını bilerek çalışmalarını yürütecektir. Kuruluşunun 56. yılında EMO, özgür ve demokratik bir Türkiye özlemiyle, emekten ve halktan yana mücadelesini sürdürmekte kararlıdır.

Sanayileşme, teknolojideki hızlı gelişme ve günümüzün yaşam standartları gibi unsurlar dikkate alındığında Dünyadaki siyasi sürecin oluşmasında, ülkelerin enerji kaynakları, bu kaynakları denetleme ve geliştirebilme yetenekleri, enerji taleplerini karşılamadaki bağımsız olma amaçları belirleyici olmaktadır.

Enerjinin büyük öneme sahip olması ve fosil yakıt rezervlerinin azalan ömrü, yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ilgiyi arttırmaktadır. Geleceğe dönük üretim senaryolarında yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının artırılmasına yönelik çalışmaların hız kazandığı görülmektedir.

Ülkemizin artan enerji talebini karşılamak, enerjide dışa bağımlılığı azaltmak, çevre dostu üretime yönelmek için kaynak planlanmasında yenilenebilir enerji oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Elektrik Mühendisleri Odası; kamunun ve ülkenin çıkarlarının sağlanmasında, doğal kaynakların bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, tarımsal ve endüstriyel üretimin artırılmasında, ülkenin teknolojik kalkınmasında, çevrenin korunmasında gerekli girişimlerde bulunmakta ve uzmanlık alanlarına giren konularda etkinlikler düzenlemektedir.

Bu anlayışla, yenilenebilir enerji kaynakları konusunda ilk sempozyum 2001 yılında İzmir Şubesi tarafından gerçekleştirilmiştir. 2003 yılında yine İzmir Şubesi tarafından ikincisi düzenlenen sempozyumu; 2005 yılında Mersin Şubesi, 2007 yılında Gaziantep Şubesi ve 2009 yılında Diyarbakır Şubesi tarafından düzenlenen sempozyumlar izlemiştir. Şubemiz tarafından 14-15-16 Ekim 2011 tarihleri arasında VI. düzenlenecektir.

VI. düzenlenecek olan Sempozyumun 1.Danışma Kurulu toplantısı 06 Kasım 2010 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 45 kişinin katıldığı toplantıda Sempozyumun yerinin ve takviminin belirlenmesi, etkinliğin yaygınlaştırılması ve hedefler konusunda öneriler, uzman görüşlerinin alınması, çalışma gruplarının oluşturulmasından sonra toplantı son bulmuştur.

25 Kasım 2010 tarihinde Sempozyumun 1.Yürütme Kurulu toplantısı düzenlenmiş, toplantıda sempozyum çalışma programı, sempozyum takvimi, sempozyum konuları, sempozyum bütçesi belirlenmiştir.

25 Aralık 2010 tarihinde Sempozyumun 2.Yürüt

me Kurulu toplantısı düzenlenmiş, toplantıda Sempozyum broşürü ve afişi belirlenmiştir. Bastırılan afiş ve broşürler öğretim görevlisi ve akademisyenlere ,tüm üniversiteler ve bölüm başkanlıklarına , kurumlara ,konu ile ilgili firmalara ve derneklere ulaştırılmıştır.

12 Mart 2011 tarihinde Sempozyumun 3.Yürütme Kurulu toplantısı düzenlenecektir.

Bülten ile birlikte gönderilen broşürlerden ayrıntılı bilgi sahibi olabilirsiniz

**VI.YENİLENEBİLİR
ENERJİ KAYNAKLARI
SEMPOZYUMU
DENİZLİ
YEKSEM 2011**

14-15-16 EKİM 2011
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ

 TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
DENİZLİ ŞUBESİ

 PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
DENİZLİ

<http://yeksem.emo.org.tr>, yeksem2011@emo.org.tr

Ücretli Çalışan ve İşsiz Mühendislerin Sorunları

Eylem ÖLMEZOĞLU

Elektrik-Elektronik Mühendisi

Dünyada 1970 lerden sonra başlayan neoliberal dönemin etkileri ülkemizde 80 lerden sonra gerek neoliberal politikalar ile gerçekleştirilen devlet bütçelerinde, gerek yabancı sermayenin girişini destekleyen faaliyetlerle gerekse kapitalist dünyaya dahil olmaya dayalı politikalarla kendini göstermektedir. Bu politikaların izlerini takip edecek olursak özelleştirilmelere hız verildiğini, kamu harcamalarının azaltıldığını, devletin küçülmesinin hedeflendiğini, IMF ve Dünya Bankası politikalarına dayalı bir ekonomik politika izlendiğini söylememiz mümkündür.

Ülkemiz için ekonomik dönüşüm noktalarından önemli bir tarih 24 Ocak 1980 dir. Hepimizin 24 Ocak kararları diye bildiği bu kararlarda temel olarak devletin ekonomideki payını küçülten önlemler alınmış, tarım ürünleri destekleme alımları sınırlandırılmış, dış ticaret serbestleştirilmiş, yabancı sermaye yatırımları teşvik edilmiş ve yurtdışı müteahhitlik hizmetleri desteklenmiştir. Bir diğer önemli dönüm noktası da 14 Nisan 2001 de açıklanan "Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" dır. Kemal Derviş Programı olarak da bilinen bu programlarla Kamulaştırma Yasasından Kamu İhale Yasasına, Telekom Yasasından Enerji Piyasası Yasasına kadar birçok alanda köklü değişiklikler hedeflenmiştir.

Devletin yavaş yavaş üretim sektörlerinden çekilmesinin ardından son yıllarda kamusal hizmet alanlarından da hızla çekildiği görülmektedir. Bu süreçle beraber üretim, sermaye tarafından şekillendirilmektedir. Mesleki faaliyet alanlarımız açısından bakarsak en temelinden telekomünikasyonun, enerji üretiminin, dağıtımının, maden işletmelerinin, ağır sanayi tesislerinin özel sektöre devredildiği ve hatta kanalizasyon, yol yapım çalışmaları, arıtma gibi belediye hizmetlerine dahil olan hizmetlerin taşeron firmalar tarafından

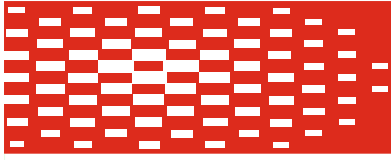
yapıldığını görmek teyiz.

Tüm bu gelişmeler özel sektörde çalışan nitelikli iş gücünün hızla artmasını beraberinde getirmektedir ve özel sektörde ücretli çalışan meslektaşlarımızın payı da hızla artmaktadır. Sürekli gündemde olan ekonomik krizler göstermektedir ki mühendisler emekçi sınıfın bir parçasıdır ve emek kesimini etkileyen her durum mühendisleri de etkilemektedir. Dolayısıyla talepleri ve mücadeleleri ortaktır.

TMMOB ye kayıtlı üyelerin %80 i ücretli çalışan ve işsiz mühendislerden oluşmaktadır. Ülkemizde yaşanan ekonomik-politik değişimlerde ücretli çalışan üyelerimizi etkilemektedir. Düşük ücretler, esnek çalışma saatleri, fazla mesailer, işten atılma korkusu, güvencesizlik, sigortasız veya düşük sigortalı çalışma gibi çalışma hayatına dair konuları direk etkileyen en önemli faktörlerden biri de kapitalist sürecin dayattığı rekabete dayalı çalışma şartlarıdır. Sistem, çalışanlara esnek, hareket edebilir, yeni şartlara uyum sağlayabilir ve rekabete açık olma zorunluluğunu dayatmaktadır.

Son yıllarda üniversite sayısı ve dolayısıyla mezun sayısı hızla artmaktadır. Yüksek öğretim kurumlarının çeşitliliği, eğitim şartlarının farklılığı, üniversite sayısındaki artışın ödeneklerde düşmeye neden olması, akademik kadroların yetersizliği gibi konularda küreselleşmenin ve plansız artışın eğitim sistemine etkileri olarak değerlendirilebilir.

2009 yılına ait YÖK tarafından hazırlanan üniversite katalogları incelendiğinde ülkemizde 94 Devlet Üniversitesi, 33 Vakıf Üniversitesi bulunduğu görülmektedir. Bunların 96 sında

Ücretli Çalışan ve İşsiz Mühendislerin Sorunları

Mühendislik eğitimi verilmekte ve şuan bu bölümlerin öğrenci sayısı 210601 i bulmaktadır. 2009 yılı kontenjanlarında elektrik, elektronik, elektrik/elektronik mühendisliği bölümünün 5756, bilgisayar mühendisliği bölümünün 5131, bio medikal mühendisliği bölümünün 327 kontenjanı olduğu belirtilmiştir. Yani EMO ya bağlı meslek disiplinlerinde 2009 yılında 11214 kişi öğrenime başlamıştır.

Mezun sayısındaki artış ve sermayenin talebi olan nitelikli iş gücünün arasındaki dengesizlik nedeniyle yeni mezunlar işsizlik tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu durumda kalan meslektaşlarımız ya işsizliği kabul etmek ya da mesleği dışında başka bir işi yapmak durumunda kalmaktadırlar.

Hepimizin bildiği gibi Bakanlar Kurulu, bu öğretim yılını hedef alarak teknik eğitim fakültelerinin yerine teknoloji fakülteleri açılmasına karar vermiştir. YÖK tarafından yapılan açıklamalarda ArGe ve tasarım işlerini mühendislik mezunlarının; imalat, test, değerlendirme, projelendirme gibi işlerin ise teknoloji fakülteleri mezunlarının çalışma alanı olduğunu belirtilmiştir. Bu tariflenen alan şu anki mühendislik çalışma alanının büyük kısmına denk gelmektedir. Aynı zamanda mühendislik fakültesinden mezun olmayan farklı meslek mensuplarının da meslektaşlarımızın çalışma alanına ciddi etkileri bulunmaktadır.

Yasalar bakımından konuya değerlendirecek olursak başlıcası 4857 sayılı İş Kanunu olmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurluğu Kanunu, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sendikalar Kanunu, Kamu Emekçileri Sendikaları Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu, Özelleştirme Kanunları gibi pek çok kanun çalışma hayatımızı etkilemektedir. Özelleştirme politikaları kamuda çalışan üye sayımızın azalması neden olmaktadır ve dolayısıyla 657 sayılı Devlet Memurluğu Kanunu kapsamında çalışma alanı oldukça daralmıştır. Bu kanunda

kamuda çalışan sözleşmeli ve geçici personellerde tanımlanmıştır. Bu kanunla tanımlanmayan çalışma alanlarında ise iş sözleşmeleri hükümleri uygulanır. Üye yapımızın büyük çoğunluğu belirli veya belirsiz süreli yapılan bu iş sözleşmeleri hükümlerine göre çalışmaktadır ve İş Kanunu hükümlerine tabidirler, dolayısıyla işçi statüsündedirler.

İş sözleşmesine bağlı olarak çalışmakta da olsalar birçok iş yerinde mühendisler iş veren vekili konumundadır. Sendikalar Kanununda işveren vekilinin işletmenin bütününe sevk ve idareye yetkili olan kişi olarak tanımlanması ve dolayısıyla algı bakımından işveren sayılması nedeniyle sendikal haklardan mahrum kalmaktadırlar. Bunun en bariz örneği Telekom da ve dağıtım şirketlerinde çalışan üyelerimizin pozisyonlarıdır. İş sözleşmesine bağlı oldukları halde sendikalı olamamaktadırlar.

Üyelerimiz işten atılma korkusu ve güvencesiz çalışmanın yanı sıra özlük hakları, yıllık izinler, tazminatlar, görev tanımlarının belirsizliği, sigortasız ya da düşük sigortalı çalışma, taşeronlaşma ve özellikle kamuda çalışan üyelerimiz için siyasi uygulamalar nedeniyle sürgün edilme gibi sorunlarla karşı karşıyadır.

Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının karşı karşıya kaldığı tüm bu sorunlar TMMOB örgütlülüğü içinde tartışılmakta ve çözüm yolları bulunmaya çalışılmaktadır. Bu anlamda TMMOB tarafından 14-15 Kasım 2009 tarihinde "Ücretli ve İşsiz Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı" gerçekleştirilmiştir. Kurultay sürecinde Çalışma Yaşamını Belirleyen Yasalar, Çalışma Yaşamı, Özlük Hakları ve İş Güvencesi, Kapitalizmin Dünyadaki Ekonomik Krizi ve Özlük Haklarına Etkileri, İşsizliğin Ve Güvencesizliğin Etkileri, Özelleştirmenin Etkileri konularına değinilmiştir.

Ücretli Çalışan ve İşsiz Mühendislerin Sorunları

Şubemiz açısından durumu değerlendirecek olursak öncelikle üye sayımıza ve bunun içindeki ücretli çalışan üye sayısına bakmamızda yarar vardır. Şubemizde 2010 sonu itibariyle 856 kayıtlı üye bulunmaktadır. Bunların 218 i Serbest Müşavir Mühendislik hizmeti vermekte, 124 ü kamuda ve 316 sı özel sektörde çalışmaktadır. Geriye kalan 198 üyeden 38 inin hiçbir iletişim adresi bulunmamaktadır. Bunun dışında kalan 160 üye işsiz/emekli/durumu belirsiz üyelerdir.

DURUM	DENİZLİ	UŞAK	MUĞLA	BODRUM	FETHİYE	MARMARIS	MILAS	ORTACA
KAMU	72	18	21	2	-	3	6	2
ÖZEL	211	25	30	21	10	12	3	4
SMM	74	21	25	45	17	14	8	14
ULAŞILMAYAN	25	-	7	6	-	-	-	-
İŞSİZ/EMEKLİ/BELIRSİZ	76	20	16	20	10	4	8	6
TOPLAM	458	84	99	94	37	33	25	26

Şube birimleri bazında çıkarılan tablo yukarıdadır.

Kamuda ve özel sektörde çalışan üyelerimizin sayılarına baktığımızda Şube bazında en az 440 üyenin ücretli çalışan olduğunu söylemek mümkündür. Bu sayıya işsiz/emekli/belirsiz sayısını da eklersek oransal olarak %70 e denk gelmektedir.

Kitlesel olarak en çok üyemizin çalıştığı iş yeri Telekom olarak görülmektedir. Şube bazında Telekom çalışanı 50 üye bulunmaktadır. Bunu takip eden diğer yoğunluklu iş yeri AYDEM dir, burada da 33 üyemiz çalışmaktadır.

Çalışma alanı olarak bakarsak da yapı denetim sektöründe çalışan üye sayımızın 44 e ulaştığı görülmektedir. 2011 yılı itibariyle tüm illerde yapı denetim uygulamasına başlanmasıyla Muğla da 11, Uşak da 5 firma faaliyet gösterecektir. Bunlar da dahil edildiğinde önümüzdeki süreçte yapı denetimde çalışacak olan üye sayımızın 80 üyeye yaklaşacağı görülmektedir.

Ücretli çalışan ve işsiz üyelerin sorunları Şubemiz yerelinde de ülke genelindeki durumdan farklı değildir. Genel olarak bu sorunları sıralarsak;

-Aynı kurumda aynı işi yapan üyelerimizin farklı ücretler alması,

-Özelleştirilen kurumlarda özelleştirme sonrası işe alımlarda düşük ücret politikaları uygulanması

-Sendikalı olamamaları,

-Düşük sigortalı gösterilmeleri,

-Özellikle yapı denetim sektöründe çalışan üyelerimizin çoğunluğunun düşük ücretler karşılığında imzacı olarak değerlendirilmeleri,

-İş tanımları dışında farklı işleri yapmaları,

-Özellikle fabrika ortamında çalışan üyelerimizin mesai kavramının olmaması,

Çözüm Önerileri:

-Ücretli ve işsiz mühendisler için çıkış yolu olarak örgütlü mücadele ve sınıf dayanışması hedeflenmelidir.

-Yoğunluklu üyelerimizin çalıştığı işyerlerinde (en az 5 üye) işyeri temsilcilikleri kurulmalıdır.

-Şubemizde kurulan Ücretli ve İşsiz Mühendisler Komisyonu tarafından ücretli ve işsiz mühendislerin sorunlarına yönelik çalışmalar yapılması hedeflenmelidir.

-Çalışma yaşamını belirleyen yasal düzenlemelere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır.

-Ücretli ve işsiz mühendisler için İKK lar bazında çalışmalar yapılmalı ve bölge çalıştaylar düzenlenmelidir.

-Ücretli çalışan üyelerin SSK primler takip edilmelidir.

-İş yaşamından kaynaklı sorunları çözmek için hukuk servisi aktif olarak çalıştırılmalıdır.

-Ücretli ve işsiz üyelerimizin karşılaştıkları sorunların çözüm yolu yine onların ortak mücadelelerinden geçmektedir. Bu yüzden Ücretli çalışan ve işsiz üyelerin EMO içinde etkinliklerini artırmaya ve çalışmalara katkı koymalarını sağlamaya yönelik çalışmalar planlanmalıdır.

Ülkemizde Uygulanan Yapı Denetim Sistemi

Fatih MARDİNOĞLU
Elektrik-Elektronik Mühendisi

Tarihçe ve İstatistikler:

1999 yılında meydana gelen Marmara ve Düzce depremleri, ülke olarak yapı denetimi konusunda ne kadar yetersiz olduğumuzu ve yapılarımızı denetlemeyi beceremediğimizi bize göstermiştir. Bu depremlerde 18000 kişi hayatını kaybetmiş, 40000 kişi yaralanmış, 55000 konut yıkılmış veya ağır hasar görmüştür. Bu depremlerden sonra çeşitli arayışlara girilmiş ve yapı denetimi konusunda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler kapsamında ilk olarak 03.02.2000 tarih ve 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 27 il pilot olarak seçilmiş ve Yapı Denetim Şirketleri kurularak uygulamaya geçilmiştir. Böylece 4'lü TUS sisteminden Yapı Denetim Sistemine geçişin ilk adımları atılmıştır.

595 sayılı kanun hükmünde kararname çok aceleye getirildiği ve sorunları çözme konusunda yetersiz olduğu için yargı tarafından iptal edilmiş ve yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bunun üzerine 13/07/2001 tarih ve 24461 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile daha önce 27 pilot ilde başlatılan denetime 19 ilde devam edilme kararı alınmıştır. Kanun günümüze gelinceye kadar çeşitli yönetmelik ve genelgelerle desteklenmeye çalışılmıştır.

En son 13.07.2010 tarih ve 27640 sayılı resmi gazetede yayımlanan değişiklik ile yapı denetim uygulaması tüm illere yaygınlaştırılmış ve akabinde 07.08.2010 tarihinde yayımlanan değişiklik ile de Yapı denetim şirketleri ve laboratuvarlarda çalışacak denetçilerin deneyim süreleri 12 yıldan 5 yıla indirilmiştir.

Mevcut durumda ise tüm illerde yapı denetim kuruluşları kurulmuş, Bakanlık tarafından kurallar çekilmiş, firmalar belirlenmiş ve 81 ilde 4708 sayılı kanun uygulanmaya başlanmıştır. 19 pilot ilde halen faaliyet gösteren 950 adet yapı denetim

kuruluşunda yaklaşık 8000 Denetçi, 9500 Kontrol Elemanı olmak üzere toplam 17500 mühendis çalışmaktadır. Bunlardan 1500'ü Denetçi Elektrik Mühendisi ve 930'u Kontrol Elemanı Elektrik Mühendisi olmak üzere toplam 2430 üyemiz sistem içerisindedir. Ayrıca yönetmelik gereği zorunlu olan şantiye şefliği görevini sürdüren 11500 mühendisin 200'ü Elektrik Mühendisidir. Yeni kurulacak olan 475 yapı denetim firmasında 7500 mühendisin görev alması, 5000 mühendisin de şantiye şefliği yapması beklenmektedir. Böylece toplamda 42000 civarı mühendis Yapı Denetim Sistemi içerisinde yer alacaktır.

4708 sayı kanununun 1. maddesi; "Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir." şeklindedir. Fakat geride bıraktığımız 10 yıl içerisinde kanun amacından sapmış, denetim görevini yerine getirememekte, yasal bir zorunluluk olarak görülmekte, evrak üzerinde denetim varmış gibi gösterilmekte ve olaya rant penceresinden bakılmaktadır. Bakanlık da üzerine düşen denetim yetkisini yeterince kullanamamakta, yeterli denetim yapamamaktadır. Yani yapı denetimine denetim lazımdır.